

3 במרץ 2015

לכבוד
אל"מ דורון בן ברק
היועץ המשפטי לאיו"ש
באמצעות פקס: 02-9977326

שלום רב,

הנדון: חשש לצעדי ענישה קולקטיבית כלפי תושבי הכפר דיר איסתיא שבנפת סלפית

סימוכין: פניותינו מיום 29.10.14 ומיום 4.11.14

אנו פונים אליך עקב מידע שהגיע לידיעתנו, אשר ממנו עולה כי תושבי הכפר (כ-4000 איש) סובלים מזה חודשים ארוכות מפעולות צבאיות שונות ורבות, אשר פוגעות באופן קשה ומתמשך בשגרת חייהם ובזכויות האדם הבסיסיות שלהם; פעולות שעולה מהן חשש כבד לענישה קולקטיבית אסורה, והכל כפי שיפורט להלן:

1. ביום 29.10.14 פנינו אל מפקד אוגדת איו"ש, בעקבות מידע שהגיע לידינו לפיו נחסמה הכניסה לכפר דיר איסתיא. בפנייתנו ביקשנו כי יורה על הסרת החסימה נוכח הפגיעה הקשה שהיא פוגעת בזכויותיהם של תושבי הכפר. ימים ספורים לאחר מכן פנינו שוב אל מפקד האוגדה, לאחר שנודע לנו כי גם הכניסה המשנית אל הכפר נחסמה. פניותנו אלה מצורפות כנספח א ו-ב למכתב זה.

עד למועד כתיבת מכתב זה טרם התקבל מענה לפניותינו.

2. מאז אותן פניות ועד היום לא נעשה דבר לשיפור המצב. נהפוך הוא – נראה שסנקציה זו של סגירת דרכי הגישה לכפר הפכה למדיניות קבועה. סגירה של הכפר בנסיבות דומות, למשך מספר ימים בכל פעם, ארעה לפחות חמש פעמים במהלך החודשים האחרונים (ראה פירוט חלקי במכתבנו שבסימוכין). החסימה האחרונה נמשכה שבוע שלם (בין התאריכים 21-28 בינואר).

3. ממידע שאספנו ממנהיגי הכפר ומתושבים נוספים המתגוררים בו עולה, כי כוחות צה"ל אמרו לתושבי הכפר שהחסימות הן תגובה על יידוי האבנים והבערת צמיגים שבוצע לכאורה מצד תושבי הכפר, ודרשו מהם שיפעלו להפסקת יידוי האבנים. לדברי התושבים, לא ידועה להם זהות המיידים ואין להם כל דרך למנוע את יידוי האבנים, אף שאינם מצדדים במעשים אלו.

4. כפי שכתבנו בעבר, הצבתן של החסימות גורמת לפגיעה בלתי-מוצדקת ובלתי מידתית בזכויות האדם של תושבי הכפר.

5. חסימתה של כל דרך גישה פוגעת בזכות לחופש התנועה. פגיעה שכזו בחופש התנועה עשויה להיות חוקית, ככל שהיא נדרשת עקב טעמי ביטחון הכרחיים, אשר לא ניתן לענות עליהם בדרך אחרת, ורק כל עוד טעמים אלה עומדים בתוקפם.

6. אלא, שכפי שהודגש בפניותינו שבסימוכין, **להבנתנו (שלא נסתרה על ידכם) אין כל קשר רציונאלי בין חסימת הדרך למעבר תנועת כלי רכב מהעיירה לבין מניעת זריקת אבנים לעבר הכביש**. אף כאשר דרכי הגישה לכפר חסומות למעבר כלי רכב אין בהן כדי למנוע מבודדים להגיע לאזור הכביש ולזרוק אבנים. ואכן, המציאות בשטח מלמדת שהאמצעי לא משיג את המטרה.

7. ואולם, גם אם היה בהצבת החסימות כדי להשיג מטרה זו, הרי שמדובר בפגיעה קשה בזכויותיהם של כלל תושבי הכפר ולא רק באלה האחראים למעשים, בה בשעה שישנה דרך אחרת בידי כוחות הביטחון להתמודדות עם הסכנה בה מדובר, כגון באמצעות פעילות כנגד מיידית האבנים באופן אינדיבידואלי או באמצעות הצבת כוחות צבא בכביש 5066.

8. לא למותר לציין, כי ככל שחסימת הדרך נעשית על מנת להעניש, "לחנק" או להרתיע את אוכלוסיית הכפר בכללותה, הרי שהיא מהווה ענישה קולקטיבית, האסורה בתכלית האיסור באמנת ג'נבה הרביעית (ס' 33).

9. כמו כן, בנוסף לחסימות חוזרות ונשנות של הכניסה לכפר, הגיע לידינו מידע לפיו, בנוסף לחסימות חוזרות ונשנות של הכניסה לכפר, ביצעו כוחות צה"ל פעילות אינטנסיבית בתוך הכפר בעת האחרונה:

ירי גז מדמיע – אירעו מספר מקרים בהם נכנסו חיילים בשעות הלילה לכפר, וירו גז מדמיע ברחוב הראשי. הירי נשמע בכל בתי הרחוב. הירי כוון גם לחצרות הבתים. לפחות במקרה אחד (שארע בין התאריכים 20-24 לינואר) אישה מבוגרת נזקקה לטיפול רפואי בגלל שגז מדמיע חדר לביתה. הירי בוצע אף בשעות בהן לא הייתה אף נפש חיה ברחוב. הירי לא עורר התנגדות מצד תושבי הכפר.

חיפושים – בתאריכים 19-24/1, נכנסו כוחות הצבא אל הכפר בכל לילה. בחלק מהפעמים התרחשה הכניסה בשעות הערב (19:00-20:00) ופעמים אחרות הכניסה ארעה לאחר חצות. החיילים גרשו אנשים מהרחובות ואילצו בתי קפה להיסגר. בחלק מהכניסות הללו בוצעו חיפושים בבתי תושבים בכפר. החיפושים הסתיימו ללא שהוחרם דבר מהבתים.

עוד נודע לנו כי בימים האחרונים נוהגים חיילים לעמוד בכניסה לכפר, לעיתים בשעות הבוקר ולעיתים בערב, ולבצע בידוק לרכבים ולפלטעיניים שמגיעים לכפר.

בנוסף לפעולות אלה, בוצעו צעדים אישיים נגד תושבי הכפר, אשר נתפסו על ידי התושבים כאקט של ענישה קולקטיבית. בין היתר, בוצעו מעצרים של מספר תושבים מהכפר, חלק מהמעצרים נערכו בלילות. נגד אחד העצורים הוגש כתב אישום בגין יידוי אבנים, ואילו מעצרו

של העצור השני הוארך מבלי שידועה לו סיבת מעצרו. כמו כן, בוטלו רישיונות העבודה של שלושה תושבי הכפר, שלושתם אבות לבנים שעצורים חודשים ארוכים באשמת ידויי אבנים (שניים מתוכם עדיין לא נשפטו). שלושת התושבים שמהם נשלל רישיון העבודה עבדו בישראל שנים רבות (אחד מהם עובד כ-17 שנה בישראל. לשלושתם בוטל הרישיון באותו יום (בימים אלה ממש התבשרו מנועי הכניסה כי הם יכולים לחדש את רישיון העבודה שלהם אולם במעמד של "מנוע תחקור").

10. בשל סמיכות ותדירות האירועים שפורטו לעיל, עולה חשש כבד כי כל מטרתם הייתה להרתיע את מידיי האבנים מלהמשיך בפעולתם. הפעולות שננקטו פוגעות באופן קולקטיבי באוכלוסיית הכפר, אשר נאלצים לשלם מחיר יקר בשל פעולותיהם של אחרים, בעוד שזהותם של אלו אינה לא ידועה להם, ואין להם כל שליטה על פעולותיהם.

11. לאור האמור, ברור כי המענה לסיכון עליו דובר, של זריקת אבנים לעבר הכביש, יכול וצריך להינתן בדרכים אחרות ותוך נקיטה באמצעים חלופיים שאינם כוללים פגיעה קולקטיבית באוכלוסייה.

12. לפיכך, נבקש לנקוט בשורה של פעולות על מנת להבטיח שמקרים כגון אלה שתוארו לעיל לא יישנו בעתיד.

א. נבקש לקבל את ההסמכה החוקית להצבת החסימות האחרונות (אם הוצא צו המורה על כך- נבקש לקבלו), ואת השיקולים והנימוקים שעמדו בבסיס ההחלטה על החסימות. בפרט, נבקש להסביר את הקשר שבין האמצעי (הצבת החסימה) לבין המטרה המבוקשת (הפסקת ידויי האבנים).

ב. נבקש להורות באופן מידיי לכוחות הפועלים בשטח להימנע מפעולות אשר פוגעות באופן קולקטיבי בתושבי הכפר, לרבות הצבת מחסומים, כניסה לילית לכפר, ירי גז מדמיע, בידוק אקראי לרכבים ולפלסטינים.

ג. נבקש לפתוח בבירור מידיי אודות הפעולות הצבאיות שפורטו בפנייתנו זו ובפניותינו הקודמות, לרבות נסיבות החסימות, החיפושים, ירי גז מדמיע, המעצרים, שלילת רישיונות העבודה והבידוק האקראי שנערך לבאי הכפר, אותם פרטנו לעיל והטעמים העומדים ביסוד ההחלטה לבצען.

לתשובתך הדחופה נודה.

בכבוד רב ובברכה,
שרונה אליהו חי, עו"ד

העתק:

האלוף ניצן אלון, מפקד כוחות צה"ל באיו"ש
תא"ל תמיר ידעי, מפקד אוגדת איו"ש